

För kännedom:

Ansvarig nämnd för Vård och omsorg
och Utbildning eller motsvarande
Förvaltningschefer inom Vård och omsorg
och Utbildning eller motsvarande
Ansvariga för kommunens upphandling av
persontransporter

Kommunstyrelsen

Rekommendation att teckna nytt färdtjänstavtal med landstinget i Stockholms län

Kommunerna har genom lagen om färdtjänst (1997:736) en skyldighet att anordna färdtjänst för sina kommuninvånare. Det gäller de personer som har ett varaktigt funktionshinder, är folkbokförda i kommunen och har väsentliga svårigheter att resa med allmänna kommunikationer. Kommunerna får efter en överenskommelse med trafikhuvudmannen i länet överlåta sina uppgifter enligt lagen om färdtjänst. Länets kommuner har sedan lång tid tillbaka genom avtal överlåtit åt Stockholms läns landsting att ansvara för färdtjänsten.

Förhandlingsarbetet

Det nuvarande färdtjänstavtalet sades upp av båda parter och förhandlingen om ett nytt färdtjänstavtal har pågått sedan 2008. I förhandlingen har KSL, enligt färdtjänstavtalet, företrätt kommunerna och landstinget har företratts av Färdtjänstens ledning. KSL har haft god möjlighet att förankra och diskutera förhandlingens utveckling med kommunerna. Varje kommun har haft en kontaktperson på förvaltningschefsnivå som har bjudits in till informations- och diskussionsmöten vid flera tillfällen. KSLs styrelse, vård- och omsorgsberedning, kommundirektörer och kommunstyrelseordföranden har kontinuerligt fått information vid ordinarie möten.

Förhandlingen har framförallt handlat om:

- Rättsläget kring kommunernas möjlighet att genom avtal överlämna hela eller endast delar av färdtjänstansvaret till trafikhuvudman
- Ansvar och kostnader för de kommunala persontransporterna som är undantagna enligt § 9 i färdtjänstavtalet och som kommunerna utför

Det nya färdtjänstavtalet gäller från och med 1 jan 2010, se bilaga 1. För mer information om förhandlingsarbetet hänvisas till den information om färdtjänst-avtalet som KSL skickade ut i juni 2009, se bilaga 2 samt till KSLs hemsida: www.ksl.se.

2009-10-08

Dnr: 2007/0062

Innehållet i nya avtalet

Färdtjänstavtalet är nu tydligare och mer renodlat och ambitionen är att minimera tolkningstvister. Nyheterna är bland annat:

- Avtalet handlar enbart om resor enligt lagen om färdtjänst. Skrivningarna om att förbättra tillgängligheten har lyfts ut eftersom det sker på annat sätt än genom färdtjänstavtalet
- Fortfarande undantas kommunernas persontransporter enligt § 9, se avtalet. I avtalet står nu grundskola istället för skola
- Kommunerna fortsätter att verkställa utredningar som grund för landstingets prövning av färdtjänstillstånd. I avtalet står nu att landstinget har en ledande roll i utvecklingen av handläggningsprocessen
- Avtalets tidsperiod är tillsvidare. Uppsägning skall ske senast nio månader innan kalenderårsskifte, detta kan dock ske tidigast 2011.

KSLs styrelse beslutade vid sitt sammanträde den 8 oktober 2009 att rekommendera kommunerna att teckna nytt färdtjänstavtal med Stockholms läns landsting, se bifogat avtal.

KSL är tacksamma att få kommunernas ställningstagande/protokollsutdrag via post eller via e-post till info@ksl.se före utgången av december 2009.

Har ni frågor kontakta Karin Jacobsen, karin.jacobsen@ksl.se, tel 08-615 94 34

Med vänlig hälsning

KOMMUNFÖRBUNDET STOCKHOLMS LÄN

Erik Langby
Ordförande

Lennart Dahlberg
Direktör

Bilaga

1. Färdtjänstavtalet
2. Information om färdtjänstavtalet i Stockholms län 2009-06-24

Enligt lagen om färdtjänst (1997:736) ansvarar kommunen för att tillhandahålla medborgarna en färdtjänst av god kvalitet. Kommunerna får efter en överenskommelse med trafikhuvudmannen i länet överlåta sina uppgifter enligt lagen om färdtjänst. Länets kommuner har sedan år 1977 genom avtal överlåtit åt Stockholms läns landsting att ansvara för färdtjänsten.

Färdtjänst, den särskilda kollektivtrafiken, finns för alla medborgare som har väsentliga svårigheter att åka med den allmänna kollektivtrafiken. Parterna nedan är eniga om målet att erbjuda den enskilde resenären ett resande på så lika villkor som möjligt jämfört med den som åker med den allmänna kollektivtrafiken. Personer med olika funktionshinder ska möjliggöras att i större utsträckning kunna använda den vanliga kollektivtrafiken. En förbättrad tillgänglighet leder till integration, normalisering och större oberoende för alla resenärer.

Mellan Stockholms läns landsting (landstinget) och ..... kommun (kommunen) har träffats följande

AVTAL

§ 1

Kommunen överlåter jämlikt § 4 lagen om färdtjänst (1997:736) sina uppgifter enligt nämnda lag till landstinget som trafikhuvudman.

§ 2

Landstinget övertar jämlikt § 5 lagen om färdtjänst ansvaret för att färdtjänst anordnas för kommunens invånare för resande inom Stockholms län. Villkor för resor i eller mellan kommuner samt över länsgränsen till angränsande kommun, liksom för resor utanför länet fastställs av landstinget.

§ 3

Frågor om tillstånd till färdtjänst prövas jämlikt § 6 lagen om färdtjänst av landstinget. Landstingets uppgifter enligt lagen om färdtjänst och detta avtal fullgörs av den nämnd eller nämnd och styrelse som landstingsfullmäktige bestämmer.

Nämnden fastställer villkor och föreskrifter för resandet med färdtjänsten och resornas genomförande. Fastställda riktlinjer kan vara generella eller avse särskilt tillstånd. Riktlinjerna skall beslutas utifrån budgetram, reglemente och inriktningsdirektiv som landstingsfullmäktige fastställt för nämnden.

§ 4

Grunder för avgifterna för resor med färdtjänst bestäms av landstinget som ensam länstrafikansvarig jämlikt § 11 punkt 1 lagen om färdtjänst med tillhörande författningskommentar.

§ 5

Kommuninvånare skall inte ansöka om färdtjänst till kommunen. Kommunen skall verkställa en utredning som ligger grund för landstingets prövning av sådan ansökan. Kommunen skall verkställa kompletterande utredning om landstinget så begär. Ansökningsprocessen för färdtjänst skall vidareutvecklas och förbättras. Landstinget har en ledande roll i utvecklingen av handläggningsprocess och IT-stöd i samband med detta.

§ 6

Landstinget och kommunen ska samverka genom lokala samråd där även chefstjänstemän ingår. Syftet är att skapa ett forum för att identifiera och föreslå förbättringar av tillgängligheten till och i den allmänna kollektivtrafiken så att fler kommuninvånare kan använda den. Även den särskilda kollektivtrafiken ska avhandlas vid dessa tillfällen.

Kommunerna ska underlätta för landstinget, eller den styrelse som fullgör uppgifter med anledning av detta avtal, genom att aktivt medverka till:

- att nödvändiga underlag finns såsom befintliga adressuppgifter, hållplatsinformation och koordinater för ett digitalt geografiskt informationssystem
- att färdtjänsttrafik får trafikera kommunens kollektivtrafikkörfält.

§ 7

Ett gemensamt regionalt råd inrättas med representanter från landstinget och KSL. Uppgiften är att dels regelbundet och gemensamt följa upp avtalet dels att möjliggöra att genomföra löpande förbättringar och förändringar av rutiner och hantering kring färdtjänst.

§ 8

Landstinget skall ansvara för samråd med de funktionshindrades organisationer och för brukarsamråd med färdtjänstens resenärer.

§ 9

Detta avtal omfattar inte resor föranledda av kommunala beslut rörande aktiviteter för äldre och funktionshindrade inom grundskola, vård och omsorg.

Med resor enligt ovan avses:

- resor till och från grundskola, särskola och fritidshem för barn med funktionshinder (ej förskola och gymnasium)
- resor till och från daglig verksamhet för personer tillhörande LSS personkrets 1 och 2
- resor för äldre och funktionshindrade till och från dagverksamhet beslutad av kommunen
- resor för äldre och funktionshindrade vid start och avslut i samband med vistelse vid växelvård/korttidsvistelse som är beslutad av kommunen (undantag för egen fritidsresa i besökssyfte under växelvård/ korttidsvistelse för vilken landstinget svarar)

§ 10

Detta avtal gäller från och med 1 januari 2010 och tillsvidare om inte någondera part säger upp avtalet. Uppsägning skall ske senast nio månader innan kalenderårsskifte, detta kan dock ske tidigast 2011. Om en kommun säger upp avtalet så innebär det att avtalet förfaller i sin helhet. Förhandling om nytt avtal sker mellan landstinget och KSL som företräder länets kommuner.

§ 11

Detta avtal är för sin giltighet beroende av landstingsfullmäktiges och länets samtliga kommunfullmäktiges godkännande.

§ 12

Avtalet är upprättat i två exemplar, av vilka parterna tagit var sitt.

Stockholm den

För landstinget

För kommunen

För kännedom:
Ansvarig nämnd för vård och omsorg,
äldreomsorg och utbildning eller motsvarande

Kommundirektörer i länets kommuner
Förvaltningschefer inom vård och omsorg,
äldreomsorg och utbildning eller motsvarande
Ansvariga för kommunens upphandling av
persontransporter

Färdtjänstavtalet i Stockholms län

Kommunerna har genom Lagen om färdtjänst (1997:736) en skyldighet att anordna färdtjänst för sina kommuninvånare. Det gäller de personer som har ett varaktigt funktionshinder, är folkbokförda i kommunen och har väsentliga svårigheter att resa med allmänna kommunikationer. Kommunerna får efter en överenskommelse med trafikhuvudmannen i länet överlåta sina uppgifter enligt Lagen om färdtjänst. Länets kommuner har sedan lång tid tillbaka genom avtal överlåtit åt Stockholms läns landsting att ansvara för färdtjänsten.

Bakgrund

Det nuvarande färdtjänstavtalet är från jan 2005 till och med dec 2008. Avtalet sades upp av båda parter under 2007 eftersom förändringar i Lagen om färdtjänst och nya rättsfall lett till oklarheter hur avtalet skulle tolkas. Förhandlingen om ett nytt färdtjänstavtal har pågått sedan 2008 där KSL, enligt avtalet, företrätt kommunerna och landstinget företrätts av Färdtjänstens ledning.

KSL har haft god möjlighet att förankra och diskutera förhandlingens utveckling med kommunerna. Varje kommun har haft en kontaktperson på förvaltningschefs nivå som har bjudits in till informations- och diskussionsmöten vid flera tillfällen. KSL:s styrelse, vård- och omsorgsberedning, kommundirektörer och kommunstyrelseordföranden har kontinuerligt fått information vid ordinarie möten.

Förhandlingen har framförallt handlat om kostnader och ansvar för de kommunala persontransporterna som är undantagna enligt § 9 i färdtjänstavtalet och som kommunerna utför. Kommunerna har idag slutit egna transportavtal för dessa resor i varierande omfattning och tidsperiod och några har bildat egna transportcentraler.

Parterna eniga i december 2008

I förhandlingen i december 2008 har parterna enats om huvudinriktningen i det nya färdtjänstavtalet, se förhandlingsprotokoll på KSL:s hemsida, www.ksl.se. Parterna har varit eniga om att:

2009-06-24

Dnr: 2007/0062

- Merparten av dagens kommunala persontransporter skulle föras över till Färdtjänsten och att överflyttning skulle påbörjas 1.5 2010 och vara genomförd senast den 1.1 2011
- Kostnadsersättning för detta skulle ske genom skattejustering eller annan ekonomisk modell mellan landstinget och kommunen
- Det krävdes mer tid för att tydliggöra vilka av de kommunala persontransporterna som skulle föras över till Färdtjänsten och för planeringen av den praktiska överföringen av dessa resor
- Föreslå en prolongering av nuvarande färdtjänstavtal ett år och att parterna tillsammans skulle ta fram ett nytt förslag till avtal som skulle gälla from 1.1 2010.

KSL:s styrelse har, i december 2008, sänt en rekommendation till länets kommuner att prolongera färdtjänstavtalet ett år. Färdtjänstavtalet förfaller därmed automatiskt den 31 december 2009.

Gemensamt förtydligande av § 9-resorna

I februari 2009 har KSL och landstinget sänt ut en gemensam skrivelse till kommunerna som förtydligade hur § 9 i färdtjänstavtalet skulle hanteras under året. Kommunerna har återigen uppmanats att kontrollera och ta fram fakta om kostnader och volymer för sin turbundna persontrafik. Uppgifter som Färdtjänsten behövde för att förbereda sin upphandling av dessa resor och kommunerna för att kunna fasa ut sina transportavtal.

Förhandlingens utgång

Parterna har inte lyckats enas om den ekonomiska justeringen. KSL har förespråkade en skattejustering där landstinget skulle höja sin skatt motsvarande kostnad för dessa resor samtidigt som kommunerna skulle sänka sin skatt. Landstinget har krävt att kostnaderna skulle faktureras. Tjänstemannasidan har inte lyckats enas och frågan har lyfts till politiken.

Vid förhandlingen den 19 maj 2009 har landstingets representanter helt svängt. På uppdrag av sin politik har de klargjort att landstinget vill ha § 9 kvar i färdtjänstavtalet, se förhandlingsprotokoll på KSL:s hemsida.

KSL:s ledning har bedömt, med anledning av landstingets ställningstagande, att det inte går att driva frågan vidare. Det innebär att § 9 kommer att vara kvar i nya färdtjänstavtalet och att kommunerna inte lämnar över hela ansvaret för färdtjänstresorna till landstinget. Kommunerna behåller ansvaret för de turbundna resorna och har därmed rätt att handla upp egna entreprenörer för att utföra dessa resor. Vilka resor det är kommer att specificeras i färdtjänstavtalet. Det är däremot tveksamt om det är möjligt för kommunerna att ta ut avgift för resorna. Den enskilde får inte betala mer avgift på grund av att olika färdtjänstresor anordnas av olika huvudmän. Utredning pågår om de formella förutsättningarna för kommunernas ansvar för dessa resor. KSL återkommer om detta.

2009-06-24

Dnr: 2007/0062

Oklart rättsläge

Förhandlingen har också handlat om kommunernas möjlighet att, genom avtal, överlämna hela eller endast delar av färdtjänstansvaret till trafikhuvudman. Sveriges kommuner och landstings ståndpunkt är att kommunerna måste lämna över färdtjänsten i sin helhet. Däremot kan kommunerna undanta resor som kommunerna tar ansvar för med stöd i annan lagstiftning. Men en dom från länsrätten i april 2008 (målnr 9483-07) anser att det är rättsligt möjligt för kommunen att vid överlämnande av ansvar för färdtjänstresor undanta vissa resor. Enligt länsrättens synsätt kan kommunen ansvara för de undantagna resorna. Rättspraxis visar dock att dessa resor inte ingår i insatser så som till exempel daglig verksamhet och dagverksamhet. Någon skyldighet för kommunen att ansvara för dessa resor finns inte i Socialtjänstlagen, SoL eller lagen om stöd och service till vissa funktionshindrade, LSS. Däremot bör det finnas utrymme för kommunerna att undanta dessa resor vid överlämnandet av färdtjänsten och istället ansvara för dessa resor som del i omsorg enligt SoL för berörda grupper. Såväl Stockholms stads som landstingets jurister understryker att rättsläget är oklart.

Utredning om en ny kollektivtrafiklag

I juni 2008 beslutade regeringen om direktiv till en översyn av lagstiftningen på kollektivtrafikområdet. Utredaren Ulf Lundin lämnade sitt första delbetänkande i maj 2009 (N 2008:03). Han föreslår bland annat en lagstiftning om att allmän och särskild kollektivtrafik ska samordnas i en särskild myndighet och att reglerna om färdtjänst, riksfärdtjänst, skolskjuts och sjukresor samlas i en och samma lag. Lundin föreslår även att ansvaret för samordningen ska läggas på den kollektivtrafikansvariga myndigheten. I Stockholms län är det Stockholms läns landsting. Den nya kollektivtrafiklagen föreslås träda i kraft den 1 januari 2012.

Utredningens förslag att samordna samtliga persontransporter och lägga ansvaret på den kollektivtrafikansvarige myndigheten är i linje med KSL:s ståndpunkt. Inom snar framtid kommer förmodligen dessa resor att föras över till landstinget men vi är inte där än.

Nytt avtal från och med 1 jan 2010

Med anledning av bland annat det oklara rättsläget och utredningen om ny kollektivtrafiklag har KSL i uppdrag att försätta förhandlingen om det nya färdtjänstavtalet med följande inriktning:

- Kommunerna undantar vissa resor i avtalet i enlighet med § 9. Vilka resorna är ska tydligt framgå av avtalet
- Kommunerna fortsätter att verkställa utredningar som grund för landstingets prövning av färdtjänsttillstånd. Parterna ska verka för att hanteringen underlättas och utvecklas
- Avtalet renodlas och ska enbart handla om resor enligt Lagen om färdtjänst. Arbetet med att förbättra tillgänglighet sker på annat sätt än genom skrivningar i färdtjänstavtalet.

2009-06-24

Dnr: 2007/0062

Ambitionen är att avtalet ska bli så tydligt som möjligt för att undvika tolkningstvister framöver. KSLs styrelse sammanträder den 8 oktober då beslut fattas om att rekommendera kommunerna att anta det nya färdtjänstavtalet. Därefter skickas rekommendationen ut till kommunerna.

KSL kommer att fortsätta ha kontakt med kommunernas kontaktpersoner fram till avtalet är klart för att diskutera och få in synpunkter på avtalets innehåll.

Kommunernas engagemang

KSL har mött ett stort gensvar och intresse från de flesta kommunerna i länet kring färdtjänstavtalet. Det har varit oerhört viktigt för vårt arbete och jag vill härmed framföra ett stort tack för det.

Det arbete som kommunerna lagt ner på att ta fram fakta om volymer och kostnader kring de turbundna resorna har ökat KSL:s och kommunernas kunskaper om dessa resor. Det är viktigt för det fortsatta arbetet.

Kommunerna har dessutom lämnat in personnummer på dem som beviljats turbunden resa under 2008. Färdtjänsten har åtagit sig att informera respektive kommun om vilka som beviljats färdtjänstillstånd enligt de personnummer som är inskickade.

Vid frågor är du välkommen att kontakta Karin Jacobsen, handläggare på KSL tel: 08-615 94 34 eller e post: karin.jacobsen@ksl.se

Med vänlig hälsning

KOMMUNFÖRBUNDET STOCKHOLMS LÄN

Lenart Dahlberg
Direktör